

EDITORIAL

Falaces critiques a la RACV

Analisarém aci un escrit de **Manuel López Estornell** titulat "*La RACV, el arzobispo y el valenciano*" publicat en *valenciaplaza.com* (16/04/2024); en ell critica el rebuig de la **RACV** al "valencià" usat per l'arquebisbat de **Valencia** en la recent publicació dels **Evangelis**.

Comencem per aclarir que en tot l'article el senyor López se referix al català dissimulat de la **AVLI** com a valencià.

En primer lloc, apela a la llegalitat vigent. Escriu: "*desde 1998, la Academia Valenciana de la Lengua. Una entidad que recoge, revisa, amplía y sistematiza lo ya actuado con anterioridad al amparo de la Llei d'Ús i Ensenyament de 1983, asumiendo la plena competencia sobre la normativa de la lengua valenciana*". Aci no sabem si se confon o vol confondre. La Llei d'Ús no dia res sobre la normativa; des de 1983 s'ha ensenyat català baix el nom de valencià perquè aixina ho deprenien els professors que eixien en el títol de **Filologia Catalana** de les universitats. De fet, una de les raons aduïdes per a crear la AVLI fon la de convertir en oficial lo que venia sent oficios. Però, es mes, això de que la AVLI assumix la plena competència normativa s'ha d'aclarir que queda restringit exclusivament a l'administració, que es l'única obligada pels seus dictamens. ¿Per qué el senyor López ha oblidat mencionar este detall tan important? Potser perquè, aixina, a continuació pot acusar a la RACV de mostrar-se "*insumisa frente a la Ley*" i voler "*arrastrar al Arzobispo en tan desatinada ruta*". Lo qual queda clar que es absolutament fals, perquè l'Església no forma part de l'administració i no està obligada per la AVLI.

En segon lloc, recorda que els chiquets, des de que s'ensenyava en les escoles, deprenen català (recordem, ell sempre diu valencià), que es també lo que els adults s'ensenyen en les **Escoles Oficials d'Idiomes** i de lo que s'han d'examinar per la **Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià**. Es dir, que es "*una abrumadora mayoría ciudadana que deja en un rincón marginal a quienes han aprendido las normas emanadas de la RACV*".

Es la típica apelació a la "normativa consolidada". Si parlem en eixos termes, ¿acas no hi ha moltes mes generacions de valencians educats en castellà? ¿Per qué trencar eixa dinàmica, ja consolidada, recuperant la llengua valenciana? Puix perquè era injust. Per molt consolidada que estiga una situació, lo moralment correcte es combatre-la si significa una injustícia. I això es lo que el valencianisme ve denunciant des dels inicis. El poble valencià no ha triat tirar al fem la llengua valenciana i substituir-la pel català; el poble valencià ha seguit enyanant, estafat, forçat per pactes polítics en els

que se li ha negat el dret a decidir res. Es mes, a pesar de que durant quaranta anys els valencians han rebut un intens adoctrinament en este tema, les enquestes diuen que encara son majoria els que rebugen el català. Aixina que, lo del "*rincón marginal*" es només entre el conjunt de les entitats que controla el poder polític, perquè en el carrer no es en absolut marginal. De fet, si aixina fora, ni ell s'haguera molestat en escriure est article, ni l'arquebisbe necessitaria que ell el defenguera.

En tercer lloc passa a llançar una acusació darrere d'una atra contra la RACV. Diu que, sent tan devots, "*¿No es más cristiano pacificar que encrespar?*", i, per a donar eixemple, a continuació, molt pacíficament els califica de superbs i dogmàtics. Però, ademés, aço va en els dos sentits, si tan devots son els que demanen els Evangelis en català, ¿a on està la seua voluntat pacificadora?

Lo que ya ralla l'insult a l'intel·ligència es quan propon que els de la RACV "*inviten 'a los otros' a rezar juntos, aunque cada cual use el valenciano que mejor conozca; que asuman la coexistencia si no pueden deglutir la plena convivencia*". Però, ¿en quina cova ha estat vivint est home? Si es el catalanisme el que ha aplicat la censura alla a on ha tingut ocasió d'exercir-la. Son ells els qui s'han negat sempre a debatre, a conviar, ya fora en ambits acadèmics, ya en els mijos de comunicació.

Per supost, no falta l'acusació de tindre "*una visión de la lengua propia ceñida principalmente a lo folclórico y a la intimidación*" i de disfressar aço baix "*la cantinela de la imperialista amenaza catalana, permanente cortina de humo*". Ad estes altures, negar l'evidència de dita amenaça despuix d'anys de milionàries inversions per part del nacionalisme català en Valencia, i d'un fum d'humiliants declaracions, quan no autèntiques ingerències polítiques, es prendre al llector per fava.

Per últim diu que "*el ataque asume formas insidiosas*" al comparar la prèvia actuació del cardenal **Cañizares** en l'actual de l'arquebisbe **Benavent**. I per a demostrar que estan mal les comparacions, ve a recordar l'actuació de l'anterior cardenal, que "*no mostró apenas empeño en fortalecer la presencia del valenciano en la Iglesia*". Vixca la coherència.

Un mèrit de l'escrit del senyor López, i es que ha evitat utilitzar l'habitual dupla de desqualificacions al valencianisme, eixa que el cataloga d'anticientífic i "*feixista*". Es una novetat.

Arrepleguem, per últim, una frase que ell preten aplicar al valencianisme, però que a qui li quadra perfectament es al catalanisme: "*la Historia no admite ser borrada, salvo en escenarios dictatoriales, fanáticos o ilusorios*".

LA CITA

Ser discutit, es ser percebut.

Victor Hugo

SUMARI

- EDITORIAL: **FALACES CRITIQUES A LA RACV** 2
- FENT MEMORIA: **LA PENYA ESVARADORA, ENTITAT RAT-PENATISTA (I II)** 3
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- CRONICA: **PRESENTACIO DE LA COLECCIO "RAONS DEL ROGLE"**
- ORIENTACIONS VALENCIANISTES (II) 4
- PASSATEMPS
- RONDALLA: **L'ANCIA, EL CHIQUET I L'ASE**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article t'libertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Recordem que tenim número per a la loteria del **1 de juny de 2024**, jugem al **81826**
Contacte en nosatres per a fer-se en participacions (3 €).

La Peña Esvaradora, entitat ratpenatista (i II)

Bru Vidal, entre uns altres càrrecs que ostentava quan es fundà la Peña, ocupava el de cronista oficial de **Sagunt** i el de president de la **Delegació d'Història i Arqueologia de Lo Rat Penat**, aixina com la presidència dels **Jocs Florals** de l'entitat valencianista.

És per este motiu, aixina com la pertinença a l'entitat ratpenatista d'uns altres dels membres fundadors, que esta nova societat se fundara com **Peña Esvaradora**, pero a la vegada actuara com a delegació de Lo Rat Penat en Sagunt, tal i com apareix reflectit en els documents de l'època.

Esta doble identitat fon la que impulsà a l'organització en Sagunt a realisar una de les activitats lliteràries que en terres valencianes ha estat sempre vinculada a la **Societat d'Amadors de les Glòries Valencianes**: els Jocs Florals.

Sagunt celebrà per primera volta els seus Jocs Florals l'any 1954; només dos anys més tart el certamen contà en un gran recolzament social i oferí un total de 29 premis patrocinats per entitats com Lo Rat Penat, els ajuntaments de Sagunt, **Massamagrell**, **Quart de les Valls** i **València**, la **Diputació de València** i la **Jefatura Local de FET i de les JONS**, entre unes altres,

i personalitats com l'arquitecte municipal, **Eladio González Méndez**, **Milagros Casanova de Villar** i els germans **Carrió Cavaller**.

El certamen se solia celebrar en l'evocador **Teatre Romà** en caràcter bienal; aquell any de 1956 actuà com a mantenedor el doctor **Blanco Soler**, la regina fon la ya citada **Milagros Casanova de Villar** i la Flor Natural, el premi més important, fon per a Santiago Bru Vidal.

En la tercera edició, celebrada en 1958, fon elegida **María del Pilar Blanco Devís** com a regina, obtingué la Flor Natural **Juan Lacomba** i **Julià San Valero** tingué l'honor d'eixercir com a mantenedor. Entre uns altres premis figuraven: Beatriu Civera, Josep Cervera Grifol, Antoni Igual i Ubeda, Martín Laínez, Vidal Villanueva, Agost Julià, Almela i Vives, Moreno Moscardó, Pla Ballester o Arnau Andrés. Ademés, durant estos jocs es nomenà a l'ilustre bibliòfil i president de l'entitat ratpenatista **Nicolau Primitiu**, president d'honor de la Peña.

Els Jocs Florals es celebraren en Sagunt fins a l'any 1963 com a mínim, tal i com he pogut consultar en la premsa, sent en aquella edició

el mantenedor **Luis Gómez de Aranda**, secretari general tècnic de la **Secretaria General del Moviment**.

Per un altre costat la delegació saguntina també finançà premis en els **Jocs Florals de la Ciutat i Regne de València**, promovent aixina que els historiadors investigaren i publicaren gran número de treballs històrics de caràcter local.

Destaca també la participació que tingué en una de les princi-

pals activitats de Lo Rat Penat, com ho és el **Concurs de Llibrets de Falla** que se celebra des de 1903, ya que en 1956 la Peña obté una menció honorífica en dit concurs per una explicació escrita per a la **falla Plaça Trinitat** de Sagunt.

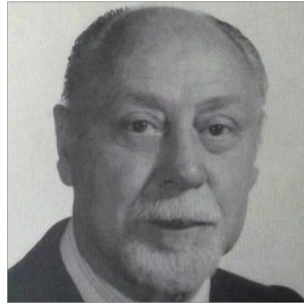
A pesar de la seua intensa activitat, despuix de més d'una década de vida la Peña acabà desapareixent, i en ella la delegació de Lo Rat Penat en Sagunt.

D'aquell grup de patriotes queda un gran llegat cultural i el seu recort encara és visible en els carrers del poble saguntí. Una via del nomenclàtor porta actualment el nom de la Peña i una placa en el carrer dels Cavallers Saguntins, núm. 5, recorda un homenage celebrat en 1968 en honor a **Sant Vicent Ferrer**.

L'any 2006, molt acertadament, la **Confraria dels Sants Patrons Abdon i Senent** publicà un llibre elaborat per **Veva Martínez Suay** i **Manuel Civera Gómez** a on recuperen algunes de les emissions radiofòniques que tant agradaren i alguna cançó popular que encara és cantada a l'hora del berenar i que diu aixina:

Salvadora,
repica la tambora
i acompanya les chiques
a la Peña Esvaradora.
Salvadora és una chica
llarga i llisa com un fus,
que tan sols se menja al dia,
quatre dàtils i un tramús.
Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs,
que a Peña Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.
Salvadora, que és molt prima,
prima i alta com un pi,
s'alimenta de sardina
i llonguet sucats en vi.
Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs
que a Peña Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.
Salvadora no va a escola
per anar-se'n a jugar,
i s'escapa de sa mare
quan li porta el berenar.
Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs
que a Peña Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.
Salvadora, com no menja,
se li ha fet cara de fil,
i sa mare l'empapussa
ab formage, pa i pernil.
Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs
que a Peña Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.

Javier Navarro Andreu

SANTIAGO BRU VIDAL

ESCUT DE LA PENYA
ESVARADORA

LA PENYA ESVARADORA
COM A DELEGACIO DE LO
RAT PENAT EN SAGUNT

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llobart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars editats fins ara estan en:
www.rogleconstantilllobart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusio ad esta publicacio es la millor forma de col·laborar en nosatres. Tambe pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **colaborador** (12 € a l'any), i t'enviarém a casa tots els numeros que es publiquen

durant l'any. I si tens voluntat de fer alguna puntual aportacio economica, tambe te quedariem molt agraits. El nostre numero de conte, en **Caixa Popular**, es:
ES52 3159 0018 1926 1586 4721

Presentacio de la coleccio “Raons del Rogle”

El passat 25 d'abril, coincidint en la commemoracio de la des-feta d'Almansa, el **Rogle** presentava la seua coleccio de quaderns, “**Raons del Rogle**”, i els primers quatre títols que ya la componen.

La presentacio tingue lloc en el salo d'actes del **Museu de la Ciutat**, en el cap i

INSTANTANEA DE LA PRESENTACIO

casal, i fon conduït pel vicepresident de l'associacio, **Josep Peiró**, que feu un comentari previ a presentar els títols i autors, sobre esta nova iniciativa que supona la coleccio. Informà que es tracta d'unes obres no massa extenses, pero no per això exhaustives i series en el tractament dels temes, que ya en estes primeres edicions abarquen aspectes historics, llingüístics, ensajos o simplement informatius. En esta intervencio introductoria tingue paraules per a la persona, **Débora Tomás**, que ha creat per a la coleccio una imatge original, moderna, atractiva i que la fa identificable. Despuix d'esta introduccio passà a presentar als autors: Javier Navarro, Antoni Fontelles, Carles Recio –de qui excusà la seua presència per motius familiars– i Juli Moreno, donant pas a l'intervencio dels mateixos que parlarien del contingut de les obres que se presentaven.

Javier Navarro, autor de *Els monuments als maulets en el Regne de Valencia i Representativitat i protagonisme de la Real Senyera*, feu un recorregut pels diferents monuments dedicats als maulets en territori valencià, detenint-se breument en la seua descripcio; igualment parlà de la segona part de l'obra dedicada a la representativitat de la Real Senyera i ad alguns acontenyiments que l'emblema patri presidi.

Toni Fontelles prengue la paraula per a parlar de *Dignitat i indignitat en 1999, els manifestos*, obra que consta de dos parts independents, firmades per ell i **Carles Recio**, i que planteja dos testimonis historics entorn al manifest que, vespres de les eleccions d'aquell any, arplegava les adhesions a Eduardo Zaplana avalant la seua valencianitat, i que fon batejat com de l'ignominia; tambe se fa referencia a l'atre manifest, el que un grup de valencianistes elaboraren en contraposicio i denuncia a la vergonya de l'anterior.

Segui **Juli Moreno**, que feu una breu dissertacio sobre el valencianisme en els anys 30 del passat sigle, per a introduir *Identitat i autoctonia de la llengua valenciana. Una polemica en 1934*. Constatà la bicefalia, ya palpable, que es mostrava en el debat epistolar entre dos visions contrapostes sobre l'orige i identitat de la llengua valenciana i com Carles Salvador –u dels protagonistes– ya actuava d'apostol del catalanisme mes recalitrant.

Per ultim, **Toni Fontelles** prengue de nou la paraula per a parlar de la que per ara es la seua ultima publicacio *L'idioma valencià, una solucio pragmatica*. Explicà que l'obra no conté una relacio de cites o autors que li posaren nom “llengua valenciana”, de lo qual ya hi ha unes atres obres publicades, sino que reflexiona sobre la consciencia clara que tenien de lo que expressaven. L'obra be a denunciar les falacies que s'han vertit per a confondre i que posen en tela de juí que quan un autor dia o escrivia llengua valenciana, parla valenciana, idioma valencià..., volia dir una atra cosa. Estem davant d'un estudi de gran interes.

Els assistents pogueren fruir de les intervencions, que foren molt aplaudides, i obtindre les publicacions a un preu especial que s'establí nomes per ad eixe dia.

ACTIVITATS CULTURALS MAIG DE 2024

Trobarà mes informacio dirigint-se a les respectives associacions:

El Piló (Associacio Cultural El Piló)
C/ Dr. Moliner, 10-B. 46100 Burjassot
Tel: 963 63 42 75
elpilo@telefonica.net

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 Valencia C.
grupdacciovalencianista.com

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/ Avellanes 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

Rogle
rogleconstantillombart@gmail.com

Del 1 al 5 Maig. Jardins del Real (Valencia C.)

Continúa la **Fira del Llibre**, oberta des del 25 d'abril.

La **Real Academia de Cultura Valenciana** està present en la caseta numero 105. En ella exponen les editorials:

- Lo Rat Penat ▪ Aellva ▪ L'Oronella - Foment de les Lletres Valencianes ▪ Edicions Mosseguello ▪ Distival

Firmaran llibres:

1 maig: 11 h: Josep Cubells, Xaverio Ballester
17 h: Lucas Grao

2 maig: 17 h: Fernando Millán

4 maig: 11 h: José Francisco Ballester-Olmos
17 h. Màxim Rueda, Òscar Rueda / Javier Navarro

5 maig: 11 h. Vicent Josep Escuder, Joan Josep Serra

Activitats (en l'Espai Fuente Primavera):

1 maig: 19 h: **Taula redona** entorn al llibre *50 cites sobre la llengua valenciana*. Un debat sobre el model lliterari valencià i la seua visibilitat a nivell estat i internacional. Participen: Òscar Rueda, Pau Giner, Lluís Gómez i Miquel Àngel Lledó.

4 maig: 13:15 h: **Recital:** Anfós Ramon: Antologia. En Ricart Folgado, Òscar Rueda, Ampar Cabrera i Sergi Guinot.

+Info: **RACV**

17 Maig (divendres) 20:30 h. Sala Polivalent del Centre Cultural Tivoli. c/ José Carsí, 50. Burjassot.

PREMIS “EL PILÓ” 2024

Sopar i entrega dels XXXVI Premis Lliteraris i d'Investigacio en Llengua Valenciana.

+Info: **El Piló** (Reserves: 627282975)

25 Maig (dissabte) 21 h. Restaurant “La Hípica”. C/ Jaca, 23. Valencia C.

PREMI LLEALTAT 2024

Sopar i entrega del premi a Mre José Mengot i Miquel, “Pepita de Russafa”.

+Info: **GAV**

ORIENTACIONS VALENCIANISTES (II)

El nom de la nostra patria i el de la seua capital coincideixen: **Valencia**. A l'igual que en casos similars en els que la ciutat te el mateix nom que un territori major, se reserva el nom per al territori, i la ciutat s'especifica en un afegit. Aixina, el nom de la patria es **Valencia** (o **Regne de Valencia**) i el de la seua capital es **Valencia ciutat**. Per a evitar reiteracions tambe podem usar per a la capital l'historica denominacio de **cap i casal**.

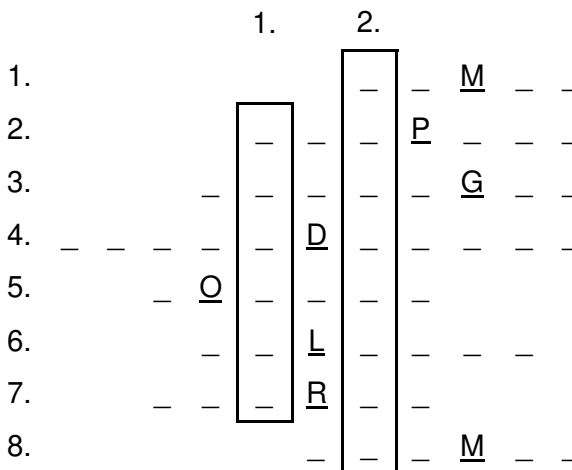
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Coloquialment, persona pesada de moviments, trompe-lloct, que no aprofita per a res. Que no te gràcia ni espenta.
2. Aglomeració de gent o de coses que es mouen de manera confusa i desordenada.
3. Cada una de les unitats o porcions menudes de formatge embolicades dins d'una caixa.
4. En les religions antigues, dona que es dedicava a oferir sacrificis als deus i al cuidat de les coses sagrades. Actualment i només en alguna religió, dona que ha rebut l'orde sacerdotal.
5. Suprem, elevat, magnífic, que està per damunt de tots. S'aplica al rei o a la persona que te l'autoritat suprema dins d'un Estat.
6. Anell lluminós al voltant de la lluna que se creu que anuncia pluja.
7. Calor sofocant, abrasidor.
8. Que conté o fa bromera.

La solució a peu de pàgina.

PARAULES VERTICALS

1. Alterar la quietut, tranquil·litat o claritat. Interrompre l'estat o curs natural d'alguna cosa. Trastornar.
2. Produir somnolència o sopor, fer que algu tinga el cap embotat. Refl. Entrar en un estat de somnolència o sopor.

RONDALLA

J.P.B.

L'ancia, el chiquet i l'ase

Eren un ancia i un chiquet que viaven en un ase de poble en poble. Aplegaren a una aldea caminant junt al ruc i, al passar per ella, un grup de **jovencells** se rigue d'ells, cridant:

—iMiren quin parell de bambaus! Tenen un burro i, en conte de montar-lo, van els dos caminant al seu costat. Per lo manco, el vell podria pujar-se al burro.

IL·LUSTRACIONS D'ARTHUR RACKHAM

Llavors, l'ancia se'n pujà al ruc i proseguiren la marcha. Aplegaren a un altre poble i, al passar pel mateix, algunes persones s'ompliren d'indignació quan veren al vell sobre el burro i al chiquet caminant al costat.

Digueren:
—iPareix mentira!
iQuina barra! El vell assentat en el burro i el pobre chiquet caminant.

A l'eixir del poble, l'ancia i el chiquet intercanviaren el lloc.

Seguiren fent camí fins arribar a una altra aldea. Quan les gents els veren, exclamaren escandalitzats:

—iAço es verdaderament intolerable! ¿Han vist cosa pareguda? El chiquet montat en l'ase i el pobre ancia caminant al seu costat.

iQuina vergonya!
Donada la situació, el vell i el chiquet compartiren el ruc. El fidel animal duya ara el cos dels dos sobre el seu

l·lom. Travessaren junt a un grup de llauradors i estos començaren a vociferar:

—iPocavergonyes! ¿Es que no tenen cor? iVan a **reben-tar** al pobre animal!

L'ancia i el chiquet optaren per carregar al burro sobre els seus muscles. D'este modo aplegaren al següent poble. La gent s'apinyà entorn ad ells. Entre les carcallades, els **poblerencs** se changlaven cridant:

—Mai hem vist gent tan **apanollada**. Tenen un burro i, en lloc de montar-se sobre ell, el duen al l·lom. iAço si que es bo! iQuin parell de bovós!

De sobte, el burro se **regirà**, se precipità en un barranc i morí.

Traducció i adaptació a la llengua valenciana d'una rondalla anònima india treta de ciudadseva.com

GLOSSARI

- (paraula/ sinònims: definició)
- Apanollada/ bova/ mec/ boja:** Curta d'enteniment.
  - Jovencell/ chicon:** Persona jove.
  - Poblerenc:** De poble. Se diu també d'una persona sense massa cultura ni refinament.
  - Pocavergonya/ desvergonyit/ ribalt:** Persona que carix de vergonya.
  - Rebentar/ morir:** Fer que un animal o persona muiga per massa esforç, sobretot per correr.
  - Regirà de regirar/ girar/ voltejar:** Pegar la volta per complet en una altra direcció.

Solució:

I RECORDA... La nostra primera paraula es **torbar**. Està **torbat** quan s'ha alterat la tranquil·litat; s'ha interromput el curs normal d'alguna cosa; o s'ha trastornat. L'acció i efecte de torbar es una **torbació**, **torba** o un **torbament**. Es **torbador** qui o que produix torbació. Un mareig o torba es una **torbadina**. **Torbament** es en torbació, torba o torbament. Eix. *Els seus anims se torbaren en coneixer les ultimes notícies. / El seu semblant manifestava una gran torbació per l'emoció del moment.*
La nostra segona paraula es **somordir**. Eix. *M'estic somordint perquè anit no vaig dormir molt. / Este vi me somordix i ya no tinc ganes de res.*